

Lucien van Lieverleden

TOM BRONSEMA

**LUCIEN
LIEVER
LEDEN**

palm|slag

Ontwerp omslag: Maanbasis, Deventer
Ontwerp binnenwerk: Palmslag, Groningen
Fotograaf auteursfoto: Kay Fahner
Afbeelding linnen: Annie Spratt via Unsplash.com
Illustratie hand: Lincung studio via Unsplash.com

© 2022 Uitgeverij Palmslag | Tom Bronsema
www.tombonsema.nl
www.palmslag.nl
info@palmslag.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit boek mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, internet, fotokopie, microfilm of op welke andere (digitale) wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form by print, internet, photoprint, microfilm or any other (digital) means without written permission from the publisher.

ISBN 9789493245365
NUR 301

Voor Elke

Inhoud

Proloog 9

Deel I Een plaag van poëzie

Het regende poëzie op een dag in januari 12

Een hooggeplaatste heer 15

Een ludieke actie 18

Verloren zielen wier ketens tijdelijk werden verbroken 20

Een uitnodiging 23

Het behangen van een stad 30

De dichter maakt zijn entree 34

Zondag twaalf uur 40

Speculaties 49

Een andere dichter ontwaakt 52

Hawaii 55

Onverwacht bezoek 59

Onder de paraplu 64

Berend en zijn kaartjes 67

Een Chinees muurtje 76

Blauwe ogen 83

Verhalen verzamelaars 86

Deel II De dichter onttroond

Ila 106

Een man met een missie en een vrouw met een hart 111

Onweer 126

Retreat! 129

Een tergend liedje 132

Een nieuwe week 136

Berend en Halima 139

Een bittere namiddag 163

De smaak van een kus 176

Deel III Mij is de wrake

Nummer vierenzestig 192

Verraad 200

De man in de lange zwarte jas 205

Een geest uit het verleden 231

Jacques en Ursula 235

De première en het slot 240

Epiloog 245

Proloog

Het was toen de zon haar laatste trede betrad en de wacht wisselde met de maan dat ik Lucien van Lieverleden, op het toppunt van zijn roem, op de A-brug zag staan. De vingers van zijn rechterhand rustten zachtjes op het kussen van zijn wang. Zijn andere hand bevond zich ontspannen in de zak van zijn pantalon en zijn blik was gericht op een onontdekte horizon. Een archipel van vetspetters bevuilde zijn verder maagdelijk witte overhemd, waarvan de mouwen waren opgestroopt en de bovenste knoopjes geopend. Een plukje borsthaar was zichtbaar en als je goed keek zag je zelfs dat zijn broeksknoop loszat. Het was zo te zien wederom een uitstekend diner geweest.

Terwijl hij daar zo kalm, zo sereen, zo alleen en in gedachten verzonken stond, in het okerkleurige licht dat op het water, de gracht en de platanen viel, leek het leven hem te passen als een op maat gemaakte mantel. Dit beeld van onze dichter is mij het meest bijgebleven en hangt in de eregalerij van mijn herinneringen.

Maar alsof de wereld hem weer terugfloot, ontwaakte hij uit zijn donzige dagdroom, keek naar beneden en zag, ik weet het bijna zeker, zijn troebele gelijkenis in het water. Hij sloot zijn ogen, ademde diep in en keek opnieuw vastberaden naar die horizon die hij nog moest ontdekken. Juist! Dit was de held die maandenlang als een wervelwind van mysterie door onze stad rondwaarde, die waarachtig zijn stempel op onze tijd drukte en voor eeuwig herinnerd zal worden als de dichter die vele, vele levens wist te redden. Achter dit wonder school de man wiens tragische, maar o zo prachtige levensverhaal ik hierbij tracht neer te pennen. Waarom? Omdat het van uiterst belang is! Juist nu! Juist nu!

Deel I

**Een
plaag
van
poëzie**

Het regende poëzie op een dag in januari

De wind huilde alsof hij zojuist haar teen aan de rand van het bed had gestoten. De meeste mensen gingen gebukt onder de winterdagen en kregen hartstochtelijke dorst naar de lente. Niets bijzonders. Het was weekend, rond een uur of vier, en de stedelingen slenterden naar huis of zochten verlichting in een of ander café. Het leven was als een dier in winterslaap dat langzaam ontwaakte. Wie had er in godsnaam kunnen raden wat er zich binnen enkele seconden zou afspeelen?

Op de Grotteske Markt, die het hart van onze noordelijke stad vormt, gebeurde het. Ik liep in een lome tred, met de slaapkorrels nog vers in mijn ogen, vanuit de donkere Veegsteeg naar het plein dat plots werd overspoeld door fel winters zonlicht. Dit plein was omgeven door pakhuizen en het scheen mij wederom toe dat je die kon lezen als de bladzijden in een geschiedenisboek getiteld *De opkomst en het verval*. Enfin, met trots kan ik vertellen dat ik erbij was toen het losbarstte op die dag ergens in januari. De wind fluisterde nu zachtjes alsof het een geheim vertelde. Verder was het stil en toen, KABOEM!

Dit kende zijn weerga niet! De hele stad werd opgeschrikt door wat wel duizenden bommen en granaten leken en schudde in al haar voegen! Op de Grotteske Markt keken honderden mensen naar boven. De hemel leek open te zijn gebarsten en een stortvloed aan perkamentkleurige papieren dwarrelden naar beneden, of waren het engelenvleugels? Ademloos. Met een zeurende hoofdpijn en een dorst naar vloeistof keek ik richting de hemel. Om mij heen stonden verschillende mensen al met de telefoon in de hand paraat om dit moment met anderen te delen. Ook de handhavers, die eigenlijk in actie hadden moeten komen (maar hoe?), ston-

den verbijsterd naar de regen te kijken. Even leek het zelfs de zon te verduisteren. Het was ongelofelijk. O, als ik alleen al terugdenk aan die dag voel ik een golf van kippenvel over mijn armen, langs mijn rug naar mijn tenen stromen.

Maar wat er daarna gebeurde was pas werkelijk een wonder te noemen. Toen de regen was opgehouden en de vellen papier, want dat waren het, het trottoir volledig hadden bedekt en de zon ze goud deed opschijnen waardoor het plein verguld leek te zijn, werd het duidelijk dat er tekst op gedrukt stond. Hier en daar pakten mensen een vel van de grond en begonnen voorzichtig te lezen. En wat lazen ze? Op alle vellen stonden een paar regels, een paar regels poëzie om precies te zijn. Van Slauerhoff tot Keats en van Kavafis tot Shakespeare, noem maar op! Nou vraag ik jou, lezer, heb je ooit meegemaakt dat een hele stad tegelijkertijd poëzie aan het lezen was? Voor een paar seconden was het doodstil. Bij de meeste mensen was het niet de poëzie die de aandacht trok, maar de kleine tekst onderaan het papier waarop in wel zeer sierlijke letters stond: *Mede mogelijk gemaakt door uw dichter, Lucien van Lieverleden.*

Nadat de stedelingen van de schrik waren bekomen en ze voorzichtig hun medemens durfden aan te kijken in de hoop bevestiging te vinden dat ze niet gek werden, waren de eerste reacties conform het temperament van het noorden. Een nors ogende, oude man met een kalkoenenhals mompelde ‘wat een spul’ en een oudere vrouw in wiens rimpels de jaren vijftig nog waren te lezen verzuchtte ‘de wereld wordt steeds gekker’.

Voor de wat jongere mensen was het een instinct om direct naar de telefoon te grijpen, wat ik overigens een walgelijke gewoonte vind, om op te zoeken wie deze Lucien wel niet was. Maar er viel niks te vinden, behalve dat deze naam langzaam trending aan het worden was op Twitter en werd omringd door een overdaad aan vraagtekens en hashtags. Wie had er ooit gedacht dat er binnen een paar minuten zoveel belang-

stelling zou zijn voor een dichter? Maar dat woord dichter, dat voor de naam van Lucien stond, daar werd massaal overheen gelezen. Men wist dit nog niet te rijmen met de buitengewone gebeurtenis die zich zojuist had voltrokken. Was het de stunt geweest van een circusartiest? Van een programmamaker? Of was het de opening van een of andere megalomane winkel? De tijd zou het leren.

De zon werd verduisterd door een grauwe horde aan wolken, zwanger van motregen, die flauw en emotioneel neerviel. Het regende en regende, en al gauw klonterde de poëtische massa op de grond samen tot een onleesbare brei van een onbestemde kleur. De mensen begonnen weer te lopen naar waar ze op weg waren, behalve wat agenten die nu de daken controleerden en de handhavers maakten aanstalten om de stad schoon te gaan vegen.

Al regende het die dag verder slechts magere druppels water, niemand kon deze Lucien uit zijn gedachten verbannen. Er was iets vreemds gebeurd, ieders anders, iets heel erg anders. Op een dag in januari regende het poëzie, en dat was nog maar het begin.

II

Een hooggeplaatste heer

En dat dit vreselijk anders was, was ook de mening van het echtpaar dat het meest statige huis van de stad bewoonde. Verscholen onder een klein bos van platanen stond een alleenstaand herenhuis. Je kon tussen de barsten door nog zien dat dit ooit een mooi huis moet zijn geweest. De nieuwe verflaag getuigde echter van een wansmaak. Waarschijnlijk was het de bedoeling geweest het pand de goudgele kleur van Parijs te geven, maar het resultaat was helaas dat het er nu uitzag als een goedkoop poppenhuis. Aan de zijkant van het huis hing een klimop die zo uit een willekeurige bouwmarkt geplukt leek te zijn. Voor het huis lag een keurig aangelegde tuin die een voorkeur voor gemak uitstraalde en die door de vele kiezelstenen een impressie van orde en welvaart moest geven. Op de oprit stonden twee auto's. Een grijze station en een gifgroene cabrio.

In dit statige doch eigenzinnige huis woonde de burgemeester met zijn vrouw. Dit echtpaar, genaamd Jacques en Ursula, moest het perfecte plaatje vormen bij openingen, recepties en uitreikingen. Overigens vond deze burgervader, en dat waren zijn eigen woorden, het makkelijker om de stad te temmen dan zijn vrouw. Hij had een te vriendelijke lach, naderde de vijftig en droeg een vlassige baard. Deze beroepspoliticus was in feite een simpele ziel. Zijn leven was zijn werk en zijn werk was zijn leven, en al het andere was bijzaak. Zijn wederhelft Ursula was een vrouw die al haar kleren net één maat te klein kocht en een romantische ziel had die wel heel erg neigde naar kitsch. Zij droomde van een geschilderde horizon in plaats van een echte. Ze was nu eind dertig en was zo'n tien jaar geleden verliefd geworden op Jacques' positie en daarna op de man achter de burgemeester. Tenminste, dat waren de roddels. Laten we naar binnen gaan.

Op het moment dat het poëzie regende in de binnenstad kauwde de burgemeester op een handvol borrelnootjes die hij als een cementmolen in zijn mond liet weerklinken. Met ongeduldige knieën zat hij aan de keukentafel, terwijl zijn vrouw voor de derde keer haar outfit aan het wijzigen was.

‘Hou op met dat gesmak,’ klonk een venijnige stem vlak achter hem. Ursula kwam, alsof ze een catwalk betrad, de keuken binnenlopen.

‘Wat vind je?’ vroeg ze zonder het eigenlijk te vragen.

Maar op dat moment werd er alweer een nieuwe vracht aan borrelnootjes de maalmolen binnengewerkt.

‘Ik zeg toch: hou godverdomme op met dat gesmak.’

Alsof de noodschakelaar werd ingedrukt stopte de maalmolen en Jacques slikte de nog ongekauwde lading nootjes in een keer door. Hij moest een kokhalsneiging onderdrukken en smachtte naar een glas water.

Met een grijns op haar gezicht sprak Ursula op haar kenmerkende nasale toon de verlossende woorden: ‘Ik ben klaar.’

De telefoon ging. Jacques pakte het ding getergd van de keukentafel en werd bijna furieus toen hij zag dat zijn vrouw een sigaret opstak. Hij nam op. Of hij het al gezien had, klonk het paniekerig aan de andere kant van de lijn. ‘Maar natuurlijk,’ zei Jacques. Hij, het orakel en geweten van de stad dat zijn roeping uitermate serieus nam, kon alle problemen overzien en verhelpen. Als perfecte Nederlandse polderpoliticus die met alle winden mee wist te varen, was hij zeer geliefd in de stad. Maar hoe kon hij zichzelf hier doorheen bluffen?

‘Waarde burgervader?’ klonk het voorzichtig aan de andere kant van de telefoon. ‘Dit hebben we nog nooit meegemaakt, en dan die rotzooi, en de teksten... en die naam!’

‘Alles is onder controle,’ zei Jacques met stemverheffing, ‘ik, eh, ben er al van op de hoogte, de oplossing wordt al uitgevoerd, dank u wel.’ En met een trillende duim drukte Jacques het gesprek weg.

Ursula leunde sierlijk tegen het aanrecht met een verveelde uitdrukking op haar gezicht. ‘Wat was dat?’

Jacques vond wederom dat ze te veel parfum op had, maar vond het te veel gedoe om dat te vertellen. Hij wachtte een paar seconden, omdat hij wist dat Ursula dit tergend vond, en vroeg: ‘Is er iets op de Groteske Markt gebeurd?’

Een bijna sadistische lach vormde zich rond de mond van Ursula. Ze schoot haar sigaret tussen duim en wijsvinger in de gootsteen en liep langzaam op haar man af.

‘O, dus jij wist het nog niet?’

Kut, dacht Jacques, ze heeft weer gedronken. Zonder verder naar haar te luisteren pakte hij zijn telefoon en zocht op wat de stad blijkbaar in beroering had gebracht. Maar nog voordat hij de gewenste informatie tot zich had kunnen nemen snauwde Ursula, die dicht bij hem tot stilstand was gekomen: ‘Als je nu niet meegaat ga ik alleen.’

Jacques, die een publieke vernedering natuurlijk niet zag zitten, wist dat hij nu moest gaan. Die middag zou hij een nieuwe bioscoop openen. Voordat hij zijn telefoon in zijn jas opborg zag hij op zijn scherm de naam waar het allemaal om te doen was. Lucien van Lieverleden. En met die naam in zijn gedachten, die de rest van de dag en de nacht als een mantra door zijn hoofd zou blijven spoken, blufte hij zich door de opening van de bioscoop, als een man die alles onder controle had.

III

Een ludieke actie

In de daaropvolgende dagen deed de burgemeester er alles aan om zo goed mogelijk op de hoogte te blijven van het mysterieuze voorval op de Grotteske Markt. Wie was deze Lucien, wat was zijn motief en wat stond de stad nog meer te wachten? Het liet de burgemeester niet meer los. Zijn ambtenaren hadden de afgelopen vierentwintig uur uitvoerig onderzoek gedaan, maar kwamen niet verder dan dat er kanonnen op de daken rond het plein waren geplaatst. Geen verhelderende inzichten konden Jacques' geest verder verlichten.

Het feit dat er iets in zijn stad was gebeurd waar hij geen controle over had, maakte dat hij de verantwoordelijke direct tot zijn grootste vijand had bestempeld en dat hij zich met een hartstochtelijke drift, die zijn ijdelheid streelde, op het oplossen van deze zaak stortte. Maar helaas voor Jacques was dit nog maar het begin van een reeks voorvallen die de stad zouden teisteren.

In de vergaderzaal van het gemeentehuis zaten twaalf geïrriteerde ambtenaren die de schijn van interesse op probeerden te houden, maar eigenlijk hongerig verlangden naar hun verlate lunchpauze. Jacques had de hele vergadering, die al in de vroege ochtend was begonnen, nog niet gezeten. Onder het oog van Zijne Majesteit had hij tot in den treuren alle vragen die nog openstonden herhaald en ieder schamel stukje informatie al twintig keer op tafel gelegd in de hoop dat het deze keer wel iets zou verhelderen. De houten vloer kraakte gracieus onder zijn ijsberende voeten.

Enkele ambtenaren stonden langzaam op toen Jacques als in een trance naar buiten keek en voor een paar seconden zweeg. Ze waren al bijna naar de uitgang geslopen toen Jacques plots zijn hand in de lucht stak en zijn kudde tot kalmte maande.

Een man aan de rechterkant knipte fel met zijn vingers en de vluchtende ambtenaren namen weer snel plaats op hun stoel. Deze man, genaamd Klaas, droeg standaard een trui onder zijn colbert en had een dun ringbaardje. Hij was naast persvoorlichter de grootste vertrouwenspersoon van Jacques en daarmee ook zijn knecht.

‘Klaas,’ zei Jacques, ‘heb jij nog een prangende vraag?’

‘Ja!’ schreeuwde Klaas uit. ‘Hoe leggen we dit aan de rest van het land uit?’

Jacques knikte alsof hij deze vraag al had voorzien. ‘Ach, we zeggen gewoon dat het een ludieke actie was van wat actievoerders of zo, niks aan de hand...’

Alle twaalf ambtenaren knikten instemmend en konden eindelijk aan de lunchpauze beginnen.

Ondanks de vele roddels op straat en de posts op het internet ebde dit mysterie snel weg. Dit had onder andere te maken met het feit dat onze stad zich hoog in het noorden bevond. Geïsoleerd van de rest van het land. Het onderhuidse sentiment was dan ook: zij in het westen die zeiken en wij die werken. Juist, onze stad stond niet in de spreekwoordelijke ‘picture’. De enige populariteit werd veroorzaakt door de studenten die uit het hele land naar onze stad kwamen onder de dekmantel van een diploma, maar eigenlijk hun roes kwamen uitzingen tussen de nors knorrende boeren in een van de vele uitstekende cafés.

IV

Verloren zielen wier ketens tijdelijk werden verbroken

Het duurde niet lang totdat onze stad opnieuw werd opgeschrikt door de dichter. Om precies te zijn, een week na de poëzierenregen. De mensen die geregeld in de binnenstad te vinden zijn en verlichting zoeken (en vinden!) op de vele terrassen die het centrum rijk is, zullen bekend zijn met de verschillende bedelaars die daar gedisciplineerd hun hand ophouden. Een waarachtig palet aan gezichten; gevallen individuen wiens zielen diep vanbinnen worden geketend door een onpeilbaar verdriet. Het zijn halfdode mensen waar bijna niemand naar luistert.

Maar dat veranderde op een dag ergens in februari. Ik had geen zin om te werken en zat samen met Lucas, een merkwaardig geval dat uiteindelijk een belangrijke rol in dit verhaal zou spelen, op een terras halve liters bier te drinken. We zeiden niet veel, het was rond een uur of twee en we keken zonder echt te kijken in het rond. Het was een zachte winterdag en de zon scheen een mooie lente te beloven.

‘Het liefste zou ik deze gedoemde stad verlaten,’ zei Lucas, ‘haar voor eeuwig mijn rug toekeren.’

‘En erop terugkijken als een klein eiland in je herinneringen?’ voegde ik er pretentieus aan toe.

Hij knikte, maar wachtte met antwoorden, omdat er van ver een schel geluid naderde. Eerst dacht ik dat er een ambulance door de straat kwam rijden, vervolgens een brandweer en toen een politiewagen. Uiteindelijk bleek het een beruchte zwerver te zijn die zich met een bezweet voorhoofd rot rende door een straat waar antiekwinkels, kunstgalerijen en halalslagers het straatbeeld kleurden. In de straat sprongen de mensen geschokt voor hem opzij en keken vol verbazing naar de intensiteit van zijn uitbarsting. Zwerver Nooitgenoeg knalde als een